

Սոյն 40 թղթին մէջ կը բովանդակուին Կանոնք՝ Մկրտութեան Գրողմի (շարունակուած Մկրտութեան Կանոնին կից), զատիկ, Հազորդ տալոյ եւ Համաւարէն ներկցելոց: Իսկ Մկրտութեան սկիզբը ձեռագիր, նոյնպէս նաեւ տպագրութեան շարունակութիւնը ձեռագիր: Այս մասին մէջ կայ՝ «Կանոն երկրորդ աւանդ. Կանոն յորժամ տղայն քառասունօրեան լինի. Կանոնը՝ սկի եւ մաղբղմայ աւրհնելոյ, Կանոն Հանգերձեղէն սպաս աւրհնելոյ. Աւրհնութիւն նորագիր գրոց. Կանոն աւաղան աւրհնելոյ, Վերջին մասին շարունակութիւնն էր 135էն անդին կիսկատար թողուած է: Գրքին կոնակը կայուած պիտակի մը վրայ «1677 (295), թու. երը կան, որ անշուշտ մատենագրական մանելու տարին ու թիւը կ'ափսարկեն:

Արդ, այս տպագիր Մաշտոցին Արգարեան տպագրութիւն ըլլալն առաջին տեսութեան արդէն իմացայ, Արգարեան տպագրութիւններուն ի մերձուսեալ ծանօթ ըլլալով, եւ գիրութիւն ունեցայ Համամատելու Արգարու 1565—6 թն Վենետիկ տպած Սաղմոսին Հեա, որմէ՝ կատարելապէս անարատ եւ նոյն իսկ թղթերը չկորուած օրինակ մը կը գտնուի Վատիկանեան Մատենադարան (B. Vat. Stamp. Barb. A. VI. 45), որ Միլանու Ամբրոսեան Մատենադարանի մէջ իմ տեսած ամբողջական օրինակին երկրորդն է: Վերն յառաջ բերի Մաշտոցին Համաշափ պատկերն՝ այնպիսի էջի մը, ուր եզերագրող, զարգադիր եւ երկու տեսակ տառեր կը գտնուին: Ասիկայ զմզ ազատ կը կացուցանեն Մաշտոցիս Արգարեան տպագրութիւն ըլլալուն վրայ տա. բակոյս յարուցանելէ եւ աւելորդ խորհրդածութիւններէ:

Ինչպէս պատկերես կը տեսնուի, Արգարու տառերն արդէն մաշած են, շատ անգամ մամլոյ ճնշումներու տակացած, եւ արդէն ծերացած: Հաւանաբար տառերու մայրենի իտալիայէ դուրս ելած չեն, որ Արգար կարենար նորէն ձուլել, թիւ երբեք Տնարարութիւն ունէր: Անոր համար իրականը ունիք. Արգարեան Մաշտոցիս տպագրութիւնը Պոլսոյ հիփ քոլլեկիոն վերջը դասելու, իբր 1569 թ., քանի որ նախորդ տպագրութիւններու տառերն աւելի զորաւոր եւ սուր են:

Երեւի բաղմբախան Արգար այս միջոցներուն վախճանած ըլլայ, իր գործունեութեան եռանդը տակաւին չկորուսած. վառն զի Սոյն Ազարիա Կաթողիկոսը 10 Ապր. 1585 թ. կը գրէ առ Պաշտպանն Հայոց ի Հռոմ, Կարգինալ Սան.

տա Սէվերեան. «... Այլ եւ աղաչեմք զքո պայծառազան հրամանքդ զի լինիցի պատուական մօտ ի քեզ մեր սիրելի որդին մարգգ անդձնեօ որդի աքզարալ անուանի քաղաքէն թուխաթու ընդերցալ զինքն մեզ փոխանորդ եւ կամիք իւրենն դամնայն բարութիւն իւր հօրն խաթրին համար որ աշխատեցաւ շատ վարմն ազգին մերոյ եւ եթէ ոչ էր մոռնալ շատ քան անկնիւց էր, ... (B. Vat. Cod. Arm. II. էջ 44)»:

Հ. Գ. ԳԱԼԿԱՆՍԵՐՍԵՆ

«ՆՐԱՆԵԼԻՈՍՆ ԳՐԻԳՈՐԻ ՍԵՆՏԵԼԱՆՈՐԻԺԻ ԽԱՐԱԳ Ի ԾՆՈՒՆԴՆ ԶՐԻՏՏԱՍԻ»

Գրիգոր Աբանչեւագործ կենսական պարագաներու բերմամբ յօրինած է քանի մը առթական թղթեր ու ձառեր, որոնց միացորդները միայն կը ներկայացընեն այսօր Գրիգորի գրական արդիւնքը: Հրաշագործութիւններու երկայն տողան մը, զոր վարուց հեղինակները գիտցած են վերստին Նեոկեսարու Հայրապետին, պատմական յիշատակարաններ են միաժամանակ Գրիգորի մեծ անձնաւորութեան: Անուան ու համարաւ այս մեծութիւնն ահա առիթ ընծայած է ի հոռոց՝ Աբանչեւագործի, յատկացընելու օտար ու անտէր գրութիւններ որոնք իրեն ինչի անփականութիւններ ընդարձակած են յընթացս անոր գրական անձուկ շրջանակը: Այսու Աբանչեւագործը համադասուած է նոյն իսկ Նիսիացոյ եւ Կաղիանցացոյ՝:

Հայ Մարգմանները Գրիգորի ստուգական հարազատ գրութիւններու հետ միասին փութացած են թարգմանել նաեւ մաս մը այս անհարազատ գրութիւններէն, որոնցմէ վկայութիւններ ալ յառաջ բերելու չեն դանդաղած իրեն Աբանչեւագործէ: Իրեն այսպիսի նշանաւոր է մասնաւորապէս Գրիգոր Ստաւեփօրէի երկրորդ գլխի 1-ին և 2-րդ ընդհանուր հոգեւոր (քεφάλαια περί πστεως δώδεκα)¹, որոնք առաջին հիմք գլուխները հրատարակուած են «Արարատ» մէջ խառնափոխութեան հետ միասին:

¹ 88- Գրիգ. թղթ 8, էջ 50 եւ 91, Ուրպէս լինան, էջ 92 եւ այլն:

² Զարեհանդեան, Հայկական թարգմանութիւնք Նիսիացոյ, էջ 371, Երեւ. Migne P. Gr. X, 1127—1136:

ջեւ Աբբայի Գրիգորի Սահակաբոյի տիտղոսով¹։ Վերելի թէ գլուխներուս վարդապետական բովանդակութիւնը մեծ յարգ ցատեմ եւ մերիններուն քով, ինչպէս յայտնի է մեր ձեռքէ հասած կրկին թարգմանութիւններէն եւ գլխաւորաբար այն ծանրակշռութիւնէն, զոր ստացած է գլուխներուս բովանդակութիւնը, ի միջի այլոց Գրգիի առ կայսր Ռոմանոս ուղղած «վան հաստայ», թղթին մէջ չի մոռնար յիշել այդ գլուխը², միեւնոյն հատուածը յառաջ կը բերուի նաեւ Սահակայ թղթին մէջ³, Այսչափ յարգուած գործը մը սակայն չորրորդ դարու վերջերի միայն ծնունդ առած է Արդիւնայիներու դեմ՝ մղուած պայքարի առթիւ⁴։ Լ ա ու խ եր ա թ ի քննութեան համաձայն⁵։

Աբանկըզործի ընծայուած եւ մեր քով ցայժմ հարազատ կարծուած ճանբերու մէջ այսպէս անհարազատ են Բարայի հրատարակած «ի ձեռնութիւն Բարայի»⁶, «Գաւառի Արդիւնայի»⁷, «Գաւառի Արդիւնայի առ Եղիշեթի»⁸, «Գաւառի Արդիւնայի առ Եղիշեթի եւ միշտ իշտ Մարիմ»⁹, «Գրիգորի թէ Գաւառի Արդիւնայի եւ միշտ իշտ Մարիմ»¹⁰, «Եղիշեթի եւ... Գաւառի Արդիւնայի»¹¹, ճառերը, որոնք վիցերորդ դարուն մէջ

թարգմանուած են հայերէնի եւ՝ որչափ կը թուի, միեւնոյն թարգմանչէն։

Պիտարայի հրատարակութեանց սկիզբը դրուած «ի Շունեղն Բարայի»¹², ճառը սակայն կը ծայր հարազատ սեփականութիւն Աբանկըզործի¹³։ Գրիգորի առ Բեռնարդոս ուղղած հարազատ գրութեան հետ¹⁴ ունեցած անձկագոյն յարաբերութեան պատճառաւ, զայս ապացուցած է արդէն Loois¹⁵։ Մեղք կ'անցնինք ճառիս յատկապէս հայ մասնագրութեան մէջ խաղացած գերն ստուգելու։

Այս ճառը երկու տեսակետով նշանաւոր կը հանդիսանայ հայ մասնագրութեան մէջ, նախ որովհետեւ հինգերորդ դարու ոսկեկոյն լեզուաւ հայանալու բախտին արժանացած է եւ երկրորդ որովհետեւ ճառիս սկզբնաւորութիւնը ներշնչած է հայ բանաստեղծի մը յորինելու։ Շունեղեան հնչակաւոր շարականը, ահաւասիկ համեմատութիւնը

Ճառի ծնունդն Բարայի թէ Շունեղեան ծնունդն։

Խորհուրդ քեռն եւ Խորհուրդ քեռն եւ
«քանչիւ լի տեսանիք քանչիւ լի, որ յայտն
յայտն աւուր... Հո. աւուր յայտնեցաւ։ Հո.
վի. ք հնչեւն յայտնեց... վի. քն երգեւ ընդ հոգեւ
աւն աւուր սրգաց տալիս աւն աւուր
մարգարէն (Է, էջ 184... աղբարէն)։ Շունեղեան
Շունեղեան Խորհուրդ (էջ 184... Բարայի թէ Բեռնարդոս
135)... Բեռնարդոս քաղաքի։
Դար [Է] (էջ 134)։

Հարակնոցներն, ինչպէս յայտնի է, Շունեղեան այս շարականին շնորհիւ կը ճանչնան զՄովսէս Խորհուրդեան, Գրիգորի Թեմիսեանի մէջ կը գտնուի «Ծաղազա շարականաց թէ ումէ տեսցեալ է, շշննդեւ եւ զԱստուածածնին Մովսէս Բարայի», եւսյն խօսքը¹⁶։ Գրիգորի Տաթեւիցեան «Գիրք Հարցմանց»-ը միեւնոյն պատասխանը կու տայ՝ «Հարականս ոմ

¹ ԱՄՈՐԵՏ 1895, էջ 113, Նշելու կայ նաեւ մեր մասնագրարանի Թ. 594 Ձեռագրին մէջ քանի մը տարբերութիւններով։ Յիշատեւս կ'ուզուի հակառակութեանց մէջ ուրիշ թարգմանութեան ինչ զանաւն երկուստեան զգուշանքը, մտադրութեան արժանի է որ նախորդ հինգ գլուխները մնացած գլուխներէն կը զատուին «Եւ յես սակաւագոյն խօսքը», էջ 190։

² Գրիգորի էջ 190-91, էջ 298-299։

³ Անդ, էջ 432։

⁴ Lauehert, Die Gregorius Thaumaturgus zugeschriebenen 12 Kapitel über den Glauben (Tübingen, Theol. Quartalschrift. 1900, էջ 395 եւ յաջ.)։

⁵ Analecta Sacra IV, էջ 144-145, Զարբհանգ, էջ 375, Մանթիկոնի ընծայուած Ռեկերքանի (tom. V, 392)։

⁶ Anal. անդ, 145-150, Զարբհ. անդ, էջ 375, տարբ. թարգմանութիւնը տես Pitra, անդ, էջ 122-127։

⁷ Anal. անդ, էջ 150-153, Migne, P. gr. X, 1155-1170։

⁸ Anal. անդ, էջ 154-156, Զարբհ. անդ, էջ 376։ Այս եւ նախորդ ճառն ամբողջութիւն մէջ կ'աղմկեն, die... zwei arm. Homilien «laus sanctae Deiparae» und «in salutationem Mariae ad Elisabeth» bilden nämlich in Wirklichkeit ein zusammengehöriges Ganzes (Bardeneher, Gesch. der altkirchl. Literatur, II, 289)։

⁹ Anal. անդ, 156-159, Զարբհ. անդ, էջ 376, — այդքն հրատարակած է նաեւ Մովսէս Մանթիկոնի, Ճիւն-Սէւլ, Է. տարբ. Բ. տեղաւոր։

¹⁰ Anal. անդ, 159-162, Զարբհ. անդ, էջ 376-377։

¹¹ Anal. անդ, 162-169, Զարբհ. անդ, էջ 377 այս ճառերու մասին համեմատեւ Loois ի թերթին Theol. Literaturzeitung 1884, 551-553։

¹² Ibid. 134-144։

¹³ Հարազատ է նշելու ԱՄՈՐԵՏի մէջ (1895 Յաւելուած, Սեպտեմբեր, էջ 366-368) հրատարակուած Նաւրիս Գրիգորի Աբանկըզործի թուրք լատուածանքին եւ ի վրայ կայան ճառը, որուն անդ, թարգմանութիւնը առաւ Կոնստանդնուպոլիսի The Expositor թերթին մէջ եւ ցուցց հարադատութիւնը։ On an ante-nicene homily of Gregory Thaumaturgus. The homily of St. Gregory the Wonder-worker concerning the Holy Mother of God, Ewer-Virgin.

¹⁴ De Lagarde, Anal. Syriaca 46-64, Հմմտ. Ryssel, Gregorius Thaumaturgus, S. 118-124։

¹⁵ Անդ։

¹⁶ Յաւելուած, Յուլի, էջ 441։ Մասնագրարանի Թ. 334ին մէջ Մեռոսի գերթած ընկերակնն (Թ. 345ը) ընթերցուած կը կարգաւ Մովսէս։

է ասացաւ... Մովսէս ինչիւն չտոյնէն¹, ինչպէս Ծննդեան նշնպէս «Վարդավառի», եւ «Հոփսիմանց»², ներբողեանները կը վերագործին միեւնոյն Մովսէսը, «Մանշլին Մովսէս», կը բրէ Վիրակոս, զչայոց պատմութիւնն... եւ զներբողեան սրբոց Հոփսիմանցն եւ զՎարդավառին (շարագրեաց)³»

Այս գրութիւններու միեւնոյն Հեղինակին վերագրուած պատահական զուգահիշարութիւն մը չի թուիր ինծի, այլ կը հանգչի ապահով աւանդութեան մը վրայ, որ սակայն չէ հասած մեզի. ներբողեաններու եւ շարականի միեւնոյն Հեղինակն ըստ որում շատ քաջ տեղեակ է Սբանչեղագործի վերագրուած գրութիւններուն եւ գիտէ աննոցմէ օգտուիլ: Ինչպէս օրինակի համար հիմ կ'առնու «ի Ծննդեան ֆրիստոսի», ճառը՝ իւր յօրինած Շարականին, նշնպէս կրկին ներբողեաններու համար կը գործածէ «Գովքսն ասացաւ յաւեարիս սուրբ Աստուածածնի», անվանական ճառը, բանագործով նախագատութիւններ ու բառեր: Ասանչեղագործի «Այսօր հրեշտակական դասուէ օրհնեալ գուծութիւնք պայծառանն եւ փայլունք գալստեանն քրիստոսի զհաւատացելովքս հրճուի» (Իտրեն. էջ 326): Աբանչ. անգ. «կամելով Աստուծոյ պահելը զտարփողս անթիւրելի հաւատոյս», (անգ. էջ 327) միեւնոյն ճառին մէջ նշնպէս բառական չէ ներմուծուի «զտարփողս անթիւրելի հաւատոցն» (անգ. էջ 327): Աբանչ. անգ. «արդարութեան արեգակն պայծառ լուսով շրջափայլեաց զմեք... իմանալեացն ըյս բացափայլէ», (Զեռ. Թ. 748, Թղ. 38)⁴, բառական համամատէ Հոփսիմանց ներբողեանը «զայծառ լուսով շրջափայլեալ ի տան Թորգոմայ...

փայլանարորդը ճառագայթիք բացափայլեաց (անգ. էջ 304—305): Կը թողունք յիշատակել ցանցառ բառերու նոյնութիւնը (բահամալուսմ), երկնախորհ, ըստեր եւ տոնաւեր եւ այլն⁵:

Աւելի նշանակալից է մեր դիտած առաջին կէտը. Ոսկեգարեան հայերէն հրաշալի լեզու մը կը ներկայացընէ ծննդեան այս ճառը. բառերու ու աստիճանաց ընտրութիւնն եւ շարագատութեան կանոնադրութիւնը խոսուե վկաներն են հաստատուած կարծիքին, որ անվիճելի է: Սակայն այսու հանգերձ ճակատագրական անխուսափելի հարկէն այս թանկագին հաստուածն ալ չէ կրցած ճողպարել: Պիտրայի հրատարակութիւնը շատ տեղ անհասկնալի դարձած է ճառը նորական սովորական աղաւաղումներէ, որոնցմէ շատերն եղծած ալ են դժբախտաբար ճառիս դասական նկարագիրը. գիրքին է ասկէ եղբակցընել թէ որչափ սրբագրութեան կարտէ Martinի թարգմանութիւնը: Պարսիս Զեռագրին «առանց ապականութեան ծնաւ, զորքիշտ շարքիշտ» (էջ 136) յոռի ընթերցուածը Մարտին կը թարգմանէ բնականաբար castus castam servans (էջ 389), ուղիղն է սակայն «առանց ապականութեան ծնաւ պարկեշտն զորքիշտ» (էջ 136) յոռի ինչ արեւնակ ծննդեանց ջայն ոչ է-թի ուսայ պատմել, (էջ 136) = explicare hand spero, այս նախագատութիւնը ուրիշ կերպարանք կ'առնուր եւ յաճողք սողորու հեռ ուղղագոյնս կը կապուէր ընտիր ընթերցուածի մը թարգմանութեամբ. «զայն ոչ իշտապատմել ուսայ, եւ ոչ բանիւ քննել», — «Քանզի ըստ բնութեան մարմնաւորաց եղին իրք նորակերպը, ուսի ի վեր քան զընութիւնս են զարմանական պանշլիք», այս անկմաստ հաստուածն ալ թարգմանուած է quoniam res novae fiunt secundum corporearum naturam rerum. Haec mirabilia non sunt natura mirabilia (էջ 389). Եւ եղծ ընթերցուած մը կը ցուցնէ թէ որչափ անյարիր է այս թարգմանութիւնը. «քանզի ու ըստ բնութեան մարմնաւորաց եղին իրքն նորակերպը, ուսի ի վեր քան զընութիւնս են զարմանական պանշլիք», ուրիշ quoniam non secundum corporearum naturam rerum sunt factae res novae, sed supernaturalia sunt omnino mirabilia. — «Այլ եւ բոլոր է անճառ գործութեանը» (էջ 137) = hocque mysterium ineffabili opus est virtutis (էջ 389), ուղղագոյն ընթերցուածն

¹ 86a Das arm. Hymnarium, Studien zu seiner geschichtlichen Entwicklung von Nerses Ter-Mikaelian, Leipzig 1905, էջ 71:

² Մովսէսի նորեմարգոյ Մատենադարանից, Վեհա. 1865, 304—325, 326—338:

³ Յիւրակոսի անձնական ձեռագր. Վեհա. 1865, էջ 16—17:

⁴ Pitra ընթերցուածն եղծուած ու պայլած է. «Արդարութեան արեգակն պայծառալուսով շրջափայլեաց զմեք» էջ 145, հմմտ. ասորին անգ. էջ 122:

է «այլ եղև (կոյս) քործի անձաւ [եղ] զարու-
թեան», որիձե sed facta est (virgo) instru-
mentum ineffabilis virtutis, վարել էր զեւ-
ընդլայնել այսպիսի անհարթութիւններ, որոնք
սպրդած մասն են Պարիսի ձեռագրին մէջ:

Սակայն անբուժելի չեն բարեբախտաբար
խաղառ այս խանգարումները: Մասնաւորաբար
ճառերու ընտիր հաւաքածոյ մը ստացած է
1908ին, որ Յշոյ Թադէի վանուց անուանի մեծ
ճառընտրեան հաւաքուած է «ի ձեռն Կոլոտիկ
Յոհանն Եսեւակրիս Լեբմանի վանից» 1771ին
եւ սոյն կաղապարէն ընդօրինակուած է «ի ձեռն
Դեր ձակեանց Մարտիրոս Դպրի ի Մայր
Դպրատանն Սամաթիայ, Թամի Գեառն 1808 ի
նստանդնուպոլիս»:

Այս «ճառընտր», ին մէջ կայ ի մէջ այլոց
հատուած մը «Երևելայնի Գրէթոր Նովիկ-Գրէթի»
Սէբէյ եպիսկոպոսի Նիդրլանդս՝ Գոթթո առաջեւ է
ձեռնարկ Գրէթորի Առաջնոյ Ժրոյ, վերնագրով:
Խնդրոյ նիւթ է այս ճառը. Pitagor հրատարակու-
թեան հանդէպ կը ներկայացընէ թէեւ համառոտ
ընազդի մը, այսու հանդերձ իւր համառոտու-
թեան մէջ պահած է այնպիսի ընտիր ընթերցու-
ածներ, որոնք արժանի են յատուկ մտադրութեան
ուղղելու համար Պարիսի ձեռագրին եղծուած
կտորները: Սակայն զարմանալի է որ երկու բնա-
գիրքերու մէջ կը նշմարուին կարեւոր ետեւա-
ռաջութիւններ, զորոնք իրենց բնական տեղը
զետեղելու դժուարութիւնը կը յարուցանէ
մասնաւորապէս ճառին ոչ այնչափ կապակցեալ
յօրինուածութիւնը. նախկին կարգն որոշելու
համար հարկաւոր է անպատճառ բուն բնա-
գիրքը:

Սակայն այս պարագային մէջ թէ իւր
ընտիրլագոյն ընթերցումներովն եւ թէ տար-
բեր կարգաւորութեամբը մասնաւոր կարեւոր-
ութիւն կը ստանայ մեր համառոտ ընագիրը,
զոր անալոյզ պիտի հրատարակենք «Հանդէս» ի
յաջորդ թիւոյն մէջ:

Պարիսեան ձեռագրին (= P) յաւե-
լուածները պիտի չմոճանանք մեր ընագրին մէջ,
սակայն նկատել պիտի տանք ծանօթութեանց
մէջ թէ ուր կը սկսին եւ ուր կը վերջանան
յաւելուածները. ետեւառաջութիւնները նշոյ-
պէս պիտի մասնանշենք՝ Pի ինչհամարներով
եւ սողաթիւերով, ընթերցումաց տարբերու-
թիւնները բնականաբար մանրամասնօրէն պիտի

զետեղենք ստորեւ եւ ամէն անգամ պիտի ծա-
նուցանենք մեր ընտրութիւններն ու անձնական
սրբազրութիւնները՝ որոնց հիմը պիտի կազմէ
դասական հայերէնի ակնդէլ օրէնքը:

Հ. Ա. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն

Ս. ՅԱՎՈՐ

Ա Ձ Գ Ա Յ Ի Ն Հ Ի Թ Ե Ն Գ Ո Ւ Յ

(ԸՆԴՈՒՆՈՒՄՆԵՐ)

Ժ.

Է. ՀՈՐԱՐԱՐԶՈՒԹԻՒՆ

1879—1881

Մըսըրը Էտուար Պէյ Ատենայան
Սամանձը Գէորգ
Մուրատեան Յովսէփ
Գերիմ Գէորգ
Ալիք Աստուհ
Արդար Յովսէփ
Էֆէան Անտոն
Լաւնթար Յովսէփ

Ինն ամիող տարիներ անցած էին Ազգային
գժտութեանց վճայ եւ Անկէլանոցին գործերը
սարածուն վիճակ մ'առած, ուստի Հոգաբար-
ձութիւնս կը փութայ ամիփեւ զանոնք: Նախ
աստ եւ անդ պատասպարուած հիւանդները եւ
որերը կը փոխադրէ Ազգ. Անկէլանոցը, թողուով
ամէն տեղ Քորհաշի մը, որոնց հաշուեփակը
հազիւ թէ կը ստորագրուի 1887ին՝ սպառնա-
լիքի մը հետեւանօք: Ըր փոխադրէ նաեւ Թա-
կոսեան վարժարանն իւր նախկին տեղը, ուր կը
հրաւիրէ փրկեցողայն Ս. Աստուածածին Սթո-
ուանիս Եփեղեցոյ աղքատաց Դպրոցին սաները,
ինչպէս յայտնի է հետեւեալ նամակէն.

Սեմյէթլու Էֆէնիփի Լազրէթլէրի

Պէյոյունտա վարժ Աստուածածին քրիստէսի
տախիթեան օլան ֆուքարա մէթեպիսին մե-
սարիֆաթը շէհրի հայն 30 ունա տէկին խաւ-
թախանէ խաթէսի թարաֆընտան թէտիէ
օլունաճաղը մէլիսի անդանմիդնէ քարաք վե-
րիւնայ՝ Լոկոսմէր 1 թարիթիտէն իթիպարէն
խաթէմիդէ այդա օլմուլը՝ եալընը քրիստե-
լէրնէ իթիպա իտէն չոմուքար քրիստէլը
թարաֆընտան խաթէ օլունուլ մա պալէիսի

Համո. Նաեւ. Ա. Կինեան, Յիմթ. Կուլ. հայ Մա-
տնագրութեան մէջ, էջ 51: